

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ**

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КЗ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ДУ «УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ»**

**МАТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОЇ МІЖУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ВИКЛИКИ ТА НАПРАЦЮВАННЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ – СТРАТЕГІЯ
СТАБІЛЬНОСТІ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

ЗАПОРІЖЖЯ 2026

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ХІРУРГІЧНИХ КАФЕДР У ПРИФРОНТОВОМУ РЕГІОНІ: СТРАТЕГІЯ СТІЙКОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ	
Губка В.О., Головка М.Г., Матерухін А.М., Охріменко Г.І., Вайло Ю.М.	43
ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У БЕЗПЕРЕРВНІЙ ОСВІТІ ЛІКАРЯ СТОМАТОЛОГА	
Дем'янов С.О.	45
МОДЕРНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ З ФІЗИЧНОЇ ТА КОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ ВІДПОВІДНО ДО ОНОВЛЕНИХ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	
Довбня Д.В., Усенко Д.Л., Каплаушенко А.Г.	47
ВИКЛИКИ ДЛЯ HR-МЕНЕДЖЕРІВ У АПТЕЧНОМУ СЕКТОРІ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ	
Єренко О.К., Смойловська Г.П., Хортецька Т.В., Малюгіна О.О.	48
ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА БАЗІ МЕДИЧНОГО ТРЕНІНГОВОГО ЦЕНТРУ	
Завгородня Н.Г., Костровська К.О.	51
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ	
Завгородня Н.Г., Цибульська Т.Є.	52
СТІЙКІСТЬ ХІМІЧНОЇ ОСВІТИ У ПРИФРОНТОВОМУ РЕГІОНІ: АДАПТАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ТА НЕОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	
Карпенко Ю.В.	55
ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВИКЛАДАЧІВ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОФІЛАКТИКА ТА ПОДОЛАННЯ	
Кейтлін І.М., Білай І.М.	57
РОЛЬ КЛІНІЧНОГО ФАРМАЦЕВТА У СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ	
Крайдашенко О.В., Кремзер О.О., Крайдашенко О.О.	61
ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ: ДОСВІД ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	
Кривошей О.В., Дерев'янка Н.В., Німенко Г.Р., Борсук С.О., Слободяник В.Г.	63
ОРГАНІЗАЦІЯ СИНХРОННОГО ЗМІЩАНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ	
Крупей К.С., Войтович О.В., Деген А.С., Гуліна О.С.	66
ВИКЛИКИ ТА НАПРАЦЮВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ: ДОСВІД ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	
Кучеренко Л.І., Кандибей К.І., Антипенко О.М., Британова Т.С.	68
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КЛІНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОГО ДОСТУПУ ДО КЛІНІЧНИХ БАЗ	
Лашкул Д.А., Назаренко О.В.	71
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО ЕТАПУ В КОНТЕКСТІ НАВЧАННЯ ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГІВ, ХІРУРГІВ-ДЕРМАТОЛОГІВ	
Макуріна Г.І., Городокіна Л.О.	73
РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТОМАТОЛОГІВ - ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ЧАСУ	
Манухіна О.М.	76

добровільному анкетуванні взяли участь 22 студенти та лікарі-інтерни, які відвідували практичні заняття у тренінговому центрі ЗДМФУ. Слід зазначити, що 95,6 % висловили абсолютну задоволеність забезпеченням симуляторами, тренажерами та матеріалами. Також були побажання збільшити кількість тренажерів для вузьких спеціалістів. У всіх анкетах зазначено, що рівень підготовки викладачів достатній. Серед пропозицій приблизно 1\3 учасників пропанують знайомити на практиці з інноваційними медичними технологіями. Врахування інклюзивних потреб студентів з інвалідністю позитивно оцінили 90,9 %.

Висновки. Навчання студентів-медиків та лікарів-інтернів з інвалідністю в тренінговому центрі підвищує рівень оволодіння практичними навичками за рахунок умов, наближених до реальних клінічних ситуацій. Переважна більшість майбутніх лікарів задоволені навчанням (95,6 %) та увагою до інклюзивних потреб (90,9 %).

В умовах воєнного стану інклюзивне навчання студентів-медиків в умовах тренінгового центру є перспективним напрямком вдосконалення вищої медичної освіти та забезпечення комфортних умов навчання для студентів з інвалідністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давиденко Л. Педагогічні стратегії інклюзивного навчання у вищій медичній освіті. Проблеми освіти. № 4(9). 2021. С. 65-72.
2. Таран А. Використання сучасних інклюзивних освітніх технологій. Social Work and Education. 2021. С.291-292.
3. Литовченко В. До проблеми забезпечення інклюзивного навчання у медичній освіті. Exceptional Child. 2025. С. 8.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ПРИФРОНТОВОГО РЕГІОНУ

Завгородня Н.Г.,
зав. каф. офтальмології ЗДМФУ
Цибульська Т.Є.,
професор кафедри офтальмології ЗДМФУ

Ключові слова: цифрові освітні технології, симуляційне навчання, якість освіти

Вступ. Функціонування системи вищої освіти України в умовах воєнного стану супроводжується суттєвими трансформаціями, що особливо відчутні у прифронтових регіонах. Медичні університети опинилися в умовах підвищених ризиків, які впливають на організацію освітнього процесу, доступ до клінічних баз та психологічний стан учасників навчання. Забезпечення стабільності освітнього процесу в таких умовах є стратегічним завданням, що потребує впровадження адаптивних управлінських і педагогічних рішень. Відповідно до сучасних підходів до розвитку медичної освіти, важливим є збереження якості підготовки майбутніх лікарів навіть у кризових умовах [1, 2].

Основна частина. Серед ключових викликів, що постають перед медичними університетами прифронтових регіонів, слід виділити: нестабільну безпекову ситуацію, обмеження доступу до клінічних баз, вимушену міграцію студентів і викладачів, а також значне психоемоційне навантаження. Ці чинники ускладнюють формування клінічного мислення та практичних навичок, які є основою професійної підготовки лікаря.

Одним із ефективних рішень стало впровадження змішаного навчання, яке поєднує очні та дистанційні формати. Використання цифрових платформ дозволяє забезпечити безперервність освітнього процесу, доступ до навчальних матеріалів та інтерактивну взаємодію між викладачами і студентами. Згідно з рекомендаціями World Health Organization, цифровізація освіти є одним із ключових напрямів розвитку підготовки медичних кадрів [2].

На кафедрі офтальмології змішана форма навчання реалізується за принципом чіткого розподілу теоретичного та практичного компонентів. Теоретичні заняття (лекції, розбір клінічних тем, тестовий контроль) проводяться в онлайн-форматі із використанням платформи Microsoft Teams, яка є універсальною для корпоративної співпраці від Microsoft, об'єднує чати, відеозустрічі, обмін файлами та інтеграцію з застосунками Microsoft 365. Дана платформа забезпечує спільну роботу в реальному часі, дозволяючи проводити наради до 100 учасників та безпечно обмінюватися даними. При цьому широко застосовуються мультимедійні презентації, відеодемонстрації офтальмологічних методів обстеження (визначення гостроти зору, периметрія, біомікроскопія), а також аналіз клінічних випадків.

Практична підготовка організовується в очному форматі за можливості доступу до клінічних баз із дотриманням безпекових умов або у вигляді симуляційного навчання. Використовуються тренажери та муляжі для відпрацювання базових навичок, зокрема дослідження гостроти зору, визначення рефракції, навичок офтальмоскопії. Застосовується кейс-

орієнтоване навчання з аналізом клінічних ситуацій, що максимально наближені до реальної практики.

Контроль знань здійснюється у змішаному форматі: тестування в онлайн-системах поєднується з усним опитуванням та демонстрацією практичних навичок під час очних занять. Такий підхід дозволяє зберегти об'єктивність оцінювання та забезпечити формування необхідних професійних компетентностей.

Важливим напрямом є розвиток симуляційного навчання, яке дозволяє компенсувати обмежений доступ до клінічної практики. Використання манекенів, віртуальних симуляторів та клінічних сценаріїв сприяє формуванню практичних навичок та клінічного мислення [2].

Значну роль у забезпеченні стабільності освітнього процесу відіграє міжуніверситетська співпраця. Обмін досвідом, спільні освітні проєкти з іншими кафедрами та проведення науково-методичних заходів сприяють уніфікації підходів до навчання та підвищенню якості освіти. За даними науковців, у кризових умовах саме мережеві форми взаємодії між закладами освіти забезпечують стійкість освітніх систем [3, 4].

Окрему увагу слід приділити психоемоційній підтримці студентів і викладачів. Високий рівень стресу, тривожності та емоційного виснаження потребує впровадження програм психологічної підтримки та створення безпечного освітнього середовища. Відповідно до рекомендацій United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, МОЗ України, НСЗУ, Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» та інших громадських організацій підтримка ментального здоров'я є ключовим фактором ефективності освітнього процесу в умовах криз [5].

Висновки. Забезпечення стабільності освітнього процесу у медичних університетах прифронтового регіону є складним, але досяжним завданням за умови впровадження комплексних адаптивних стратегій. Досвід кафедри офтальмології демонструє ефективність змішаної форми навчання, що поєднує цифрові технології та практичну підготовку. Основними напрямками розвитку залишаються цифровізація, симуляційне навчання, міжуніверситетська інтеграція та орієнтація на міжнародні стандарти якості освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лінник, Г., Любицька, К., & Морачковська, І. (2022). ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. Матеріали конференцій МЦНД, (13.05.2022; Хмельницький, Україна), 443–445. вилучено із <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/109>

2. Олексенко Р. І., Гарбар Г. А. Становлення і розвиток філософії цифрової медицини у контексті нових викликів і можливостей // Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині) : зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2024. – С. 57–59.

3. Ayaz O., Ismail F. W. Healthcare simulation: A key to the future of medical education – A review // *Advances in Medical Education and Practice*. – 2022. – Vol. 13. – P. 301–308. DOI: <https://doi.org/10.2147/AMEP.S353777>.

4. Povch O. A., Kurbanov A. K., Prudnikova O. B. Shchodo pidvyshchennia yakosti dystantsiinoho navchannia v medychnykh zakladakh osvity Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: informatsiina bezpeka ta tsyfrovizatsiia // *Innovatsiina pedahohika*. – 2023. – Vol. 57, No. 2. – P. 125–129. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/57.2.24>.

5. Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді : монографія / НАПН України ; за заг. ред. В. Г. Кременя ; [В. Г. Панок та ін.]. – Електронне видання. – Київ, 2024. – 188 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-617-7118-51-9-2024-188>.

СТІЙКІСТЬ ХІМІЧНОЇ ОСВІТИ У ПРИФРОНТОВОМУ РЕГІОНІ: АДАПТАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ТА НЕОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Карпенко Ю.В.,

доцент кафедри токсикологічної та неорганічної хімії ЗДМФУ

Ключові слова: стійкість освіти, прифронтовий регіон, загальна та неорганічна хімія, фармацевтичний факультет, змішане навчання, компетентнісний підхід.

В умовах воєнних викликів і постійних безпекових ризиків питання стійкості вищої освіти набуває не лише організаційного, а й стратегічного значення. Для закладів вищої освіти прифронтових регіонів [1] особливо важливим є забезпечення безперервності навчального процесу, збереження його якості та професійної спрямованості. Це повною мірою стосується викладання загальної та неорганічної хімії на фармацевтичному факультеті, адже саме ця дисципліна формує фундамент хімічного мислення, необхідного для подальшого опанування аналітичної, фармацевтичної, токсикологічної та біологічної хімії.

Стійкість хімічної освіти в сучасних умовах доцільно розглядати як здатність освітньої системи зберігати цілісність, результативність і професійну спрямованість навіть за наявності перебоїв очного навчання, повітряних тривог, обмеженого доступу до лабораторій, емоційного виснаження студентів